[2025] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 419:2025 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 327

ਜੋਈ ਕਿੱਟੀ ਜੋਸਫ਼

ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2025 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1180)

06 ਮਾਰਚ 2025

[ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਧੂਲੀਆ ਅਤੇ ਕੇ. ਵਿਨੋਦ ਚੰਦਰਨ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੀ ਪਤਨੀ; ਜਿਸਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1974 (ਕੋਫੇਪੋਸਾ ਐਕਟ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਨੋਟ

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1974 - ਦੇਟੇਨੂ ਨੂੰ ਕੋਫੇਪੋਸਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੋਫੇਪੋਸਾ ਐਕਟ ਦੇ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੀ ਧਾਰਾ (i) ਤੋਂ (iv) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਰਵਵਿਆਪੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਪੱਖਪਾਤ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ - ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਜਿਸ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ:

ਸਥਿਤ: ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕੈਰੀਅਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਲੁਕਾਉਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਕਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਦਾ ਹੈ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 3(1)- ਦੇ (i) ਤੋਂ (iv) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਰੇਕ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ - ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ 16.04.2024 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਖਾਸ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਤਸਕਰੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕਿਉਂ ਕਾਫ਼ੀ

ਨਹੀਂ ਹਨ; ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ - ਇਹ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਉਸਨੂੰ ਸਮਾਨ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸੰਗਠਿਤ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਉਸੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹੈ - ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ - ਕੀ ਉਹ ਸਮਾਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਨ; ਜੋ ਕਿ ਨਿਵਾਰਕ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਕਿਉਂਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 7, 14, 15, 19, 20, 22]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਲਾਲ ਪਟਵਾਰੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ [1968] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 505: AIR 1968 SC 1303; ਵਿਜੇ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ [1984] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 435: (1984) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 14 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਨਰਿੰਦਰ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਉਮਰਾਓ ਬਨਾਮ ਬੀ.ਬੀ. ਗੁਜਰਾਲ [1979] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 315 : (1979) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 637; ਖਾਜਾ ਬਿਲਾਲ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ [2019] 18 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1174: (2020) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 632; ਅਮੀਨਾ ਬੇਗਮ ਬਨਾਮ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2023) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 587; ਰੇਖਾ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ. [2011] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 740: (2011) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 244; ਹਰਧਨ ਸਾਹਾ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਡਬਲਯੂ.ਬੀ. [1975] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 778: (1975) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 198 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1974; ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਅਤੇ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਪਦਾਰਥ ਐਕਟ, 1985; ਕਸਟਮਜ਼ ਐਕਟ, 1962; ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ।

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਡਿਟੇਨੂ; ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ; ਜ਼ਮਾਨਤ; ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ; ਤਸਕਰੀ; ਕੋਫੇਪੋਸਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1); ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ; ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ; ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ; ਹਿਰਾਸਤ ਅਧਿਕਾਰ; ਆਜ਼ਾਦੀ।

ਕੇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2025 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1180

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 29.10.2024 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ.ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ. ਨੰਬਰ 1901 ਆਫ਼ 2024

ਜੋਈ ਕਿੱਟੀ ਜੋਸਫ਼ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਲਾਹ:

ਫਾਰੂਕ ਐਮ. ਰਜ਼ਾਕ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਫੈਜ਼ਲ ਫਾਰੂਕ, ਸ਼ੁਬੈਲ ਫਾਰੂਕ, ਕਸ਼ਿਤਿਜ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼ਰਦ ਕੁਮਾਰ ਪੁਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਆ ਪੁਰੀ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਲਾਹ:

ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ, ਅਨੁਜ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਉਡੁਪਾ, ਸ਼ੁਭੇਂਦੂ ਆਨੰਦ, ਕਾਰਤੀਕੇਯ ਅਸਥਾਨਾ, ਸਾਰਥਕ ਕਰੋਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਤੇਰਡਲ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਫੈਸਲਾ

1) ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

2. ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੀ ਪਤਨੀ; ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1974 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਜਿਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੇ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਉਪਰੋਕਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ, ਅਨੁਬੰਧ P-1 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

3. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਫਾਰੂਕ ਐਮ. ਰਜ਼ਾਕ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

4. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਿੰਨ ਆਧਾਰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹੈ, ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ 05.03.2024 ਨੂੰ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ ਕੋਫੇਪੋਸਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੀ ਧਾਰਾ (i) ਤੋਂ (iv) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਰਵ-ਵਿਆਪੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸਨੂੰ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਜਿਸ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਫਿਰ, ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਕਦੇ ਪੈਰਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।

---

1) ਕੋਫੇਪੋਸਾ ਐਕਟ"

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉਠਾਏ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਸੀ ਤਾਂ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਕੜਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਸੀ, ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1951 ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 19 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਲਾਮਤੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਖਰੀ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਖੁਦ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਫੇਪੋਸਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

5. ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਸੀਰੀਅਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੀ ਧਾਰਾ (i) ਤੋਂ (iv) ਤੱਕ, ਸਮਾਨ ਦੀ ਤਸਕਰੀ (i), ਸਮਾਨ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ (ii), ਤਸਕਰੀ ਕੀਤੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਜਾਂ ਛੁਪਾਉਣ ਜਾਂ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ (iii) ਅਤੇ ਤਸਕਰੀ ਕੀਤੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਜਾਂ ਛੁਪਾਉਣ ਜਾਂ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਸਕਰੀ ਕੀਤੇ ਸਮਾਨ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਨਾ (iv)। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਿਰਾਸਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ।

6. ਇਹ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਇੱਥੇ) ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੂਲ ਸੋਨੇ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਥਾਨਕ ਮੁੰਬਈ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਵੇਚਣ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ 10 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਤਸਕਰੀ ਕੀਤੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਟ੍ਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਖਾਸ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ; ਇੱਕ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਕਮਰਾ, ਜਿੱਥੇ 05.03.2024 ਨੂੰ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਮਾਰਤ ਤੋਂ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਛੜਾਂ, ਸਿੱਕਿਆਂ ਅਤੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

---

2 "ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ"

ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਨਸ਼ੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀਕ ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਵੀ ਉਰਫ਼ ਆਰਿਫ਼ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਚਲਾਨ ਜਾਂ ਬਿੱਲ ਦੇ ਨਕਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੇਚਣ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀਕ ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਵੀ ਉਰਫ਼ ਆਰਿਫ਼ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਜੈਨ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਸੋਨਾ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਸੋਨਾ ਵੇਚਣ ਲਈ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਕਦੀ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਆਫ਼ ਰੈਵੇਨਿਊ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

7. ਫਿਰ ਡੀਆਰਆਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਸਟਮ ਐਕਟ, 1962 ਦੀ ਧਾਰਾ 108 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਅਹਾਤੇ 'ਤੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ। ਕੈਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਹਾਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੜਬੜੀ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਤਸਕਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਅਤੇ ਤਸਕਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਸਨ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਅਹਾਤੇ ਤੋਂ ਹੋਰ ਤਸਕਰੀ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਸਟਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 108 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਸਕਰੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਛੜਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੂਲ ਦੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀਕ ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਵੀ ਉਰਫ ਆਰਿਫ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਜੈਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਅਸਲ ਵਿਕਰੀ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਉਮੇਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਹੀਪਾਲ ਵਿਆਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਤਸਕਰੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰਗਨਾ ਸੀ। ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀਕ ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਵੀ ਉਰਫ਼ ਆਰਿਫ਼ ਨੇ 2000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਲਈ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਛੜਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਜ਼ਰਬੰਦ 2 ਤੋਂ 3 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਤਸਕਰੀ ਕੀਤਾ ਸੋਨਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ, ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਭੇਜਦਾ ਸੀ,

---

3 “ਡੀ.ਆਰ.ਆਈ”

4 “ਕਸਟਮ ਐਕਟ”

ਜਿਸ 'ਤੇ, ਏਜੰਟ ਮਹਿੰਦਰ ਜੈਨ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰਦਾ ਸੀ; ਇਹ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਵਿਕਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਿਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਸਟਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 108 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕੈਰੀਅਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਬਈ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਸੋਨੇ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ, ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁੰਬਈ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀਕ ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਵੀ ਉਰਫ ਆਰਿਫ ਨੂੰ ਡਿਲੀਵਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕੈਰੀਅਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਲੁਕਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਕਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੇ (i) ਤੋਂ (iv) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਰੇਕ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤੱਤ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ।

8. ਨਰਿੰਦਰ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਉਮਰਾਓ ਬਨਾਮ ਬੀ.ਬੀ. ਗੁਜਰਾਲ, ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 3(1) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰ ਸਾਰੇ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਤਸਕਰੀ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਵੀ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਤਸਕਰੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਸੋਨੇ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੀ, ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਗਤੀਵਿਧੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਕੈਰੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤਸਕਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ, ਇਕੱਲੇ ਜਾਂ ਇਕੱਠੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਇਨਵੌਇਸ ਜਾਂ ਬਿੱਲਾਂ ਦੇ ਨਕਦ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਚਦੇ ਸਨ; ਜਿਸਦੀ ਕਮਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਘਟਾ ਕੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਲੜੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਚਾਰਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੱਤ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ।

9. ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਿਰਾਸਤ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਪੈਰਾ 3 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਹਿਰਾਸਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਤਨ ਅਪਰਾਧੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਗਠਿਤ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ,

---

5. (1979) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 637

ਜੋ ਕਿ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਦਤਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸੋਨੇ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਕਸਟਮ ਐਕਟ ਅਤੇ ਕੋਫੇਪੋਸਾ ਐਕਟ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਸਕਰੀ ਵਰਗੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਕ ਸੁਭਾਵਿਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵੀ ਮਿਲੀ ਜੋ ਇੱਕ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਗਠਿਤ ਤਸਕਰੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਇੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਮਾਨ ਦੀ ਤਸਕਰੀ, ਸਮਾਨ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ, ਤਸਕਰੀ ਕੀਤੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਢੋਣ ਅਤੇ ਛੁਪਾਉਣ ਜਾਂ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਲੀਏ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਤਸਕਰੀ ਕੀਤੇ ਸਮਾਨ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਦਤਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਦੇਸ਼ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮੀਰੀ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਆਮ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਨੈੱਟਵਰਕ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੂਲ ਸੋਨੇ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਾਵਧਾਨੀਪੂਰਵਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਤਸਕਰੀ ਕੀਤੇ ਸਮਾਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੇ ਹਰੇਕ ਧਾਰਾ (i) ਤੋਂ (iv) ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਭਾਰੀ ਜ਼ਬਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

10. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਰ ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ NDPS ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਈਵ ਲਿੰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜਿਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੋਫੇਪੋਸਾ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ NDPS ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਹਿਰਾਸਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਖਾਸ ਆਧਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਅਕਤੂਬਰ, 2013 ਵਿੱਚ ਬੜੌਦਾ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ; ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ 'ਅਫਜ਼ਲ ਹਾਰੂਨ ਬਟਾਟਾਵਾਲਾ' ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ 'ਸਮੀਰ ਹਾਰੂਨ ਮਰਚੈਂਟ' ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਮ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਾਲ 2017 ਵਿੱਚ ਸੋਨੇ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਸਾਲ 2013 ਤੱਕ, ਉਸਨੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨੌਂ ਸਾਲ ਬਿਤਾਏ ਸਨ। ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਕੋਫੇਪੋਸਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਆਧਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਸਾਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨੁਕਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ, ਨਾ ਤਾਂ NDPS ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੋਫੇਪੋਸਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, NDPS ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ NDPS ਕੇਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ; ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ।

11. ਖਾਜਾ ਬਿਲਾਲ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਲੰਬਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣ ਸਬੰਧ ਦੇ ਇਸਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਰੱਖਣ ਲਈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ, ਇੱਥੇ, NDPS ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ; ਸਾਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

12. ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਆਖਰੀ ਵਿਵਾਦ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 06.05.2024 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ 09.05.2024 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਅਸੀਂ, ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਸ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ; ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਵੇਗੀ। ਦਰਅਸਲ, ਜੇਕਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ। ਸਾਡਾ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਾਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

13. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸੇਂਟੀਨੇਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ, ਜਿਸਦਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਸਮੇਤ, ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 19ਵੀਂ ਅਦਾਲਤ, ਐਸਪਲੇਨੇਡ, ਮੁੰਬਈ ਵਿਖੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ਼ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ 19.03.2024 ਤੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ 01.04.2024 ਤੱਕ ਇੱਕ ਵਾਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ 15.04.2024 ਤੱਕ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 01.04.2024 ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਡੀਆਰਆਈ, ਮੁੰਬਈ ਦੁਆਰਾ 15.04.2024 ਨੂੰ ਡੀਆਰਆਈ, ਮੁੰਬਈ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

14. 16.04.2024 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ, ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਡੀਆਰਆਈ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਖਾਸ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

---

6 (2020) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 632

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ-(xxii) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਤਸਕਰੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਇਹ ਉਹ ਖਾਸ ਆਧਾਰ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

15. ਅਸੀਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਰੋਕਥਾਮ ਵਾਲੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਸਨੂੰ ਸਮਾਨ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਲਾਲ ਪਟਵਾਰੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਰਾਏ ਦਾ ਗਠਨ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਉਕਸਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ, ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਉੱਚੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜਿਓਂ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਗਲਤੀਆਂ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਟਾਲਣਯੋਗ ਗਲਤੀਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਰਾਏ ਦੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। [ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਨਾ)

16. ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਦੀ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਜਿਹੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਛੂਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

17. ਅਮੀਨਾ ਬੇਗਮ ਬਨਾਮ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੇਖਾ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ.° ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ; ਕਿ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਉਦੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਹਰਧਨ ਸਾਹਾ ਬਨਾਮ ਡਬਲਯੂ.ਬੀ.10 ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਮਾਮਲਿਆਂ

ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸੀਮਤ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਹਿਰਾਸਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੰਡਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਹੈ।

18. ਅਮੀਨਾ ਬੇਗਮ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ "ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ" ਲਈ ਖਤਰੇ ਅਤੇ "ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ" ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਲ ਅੰਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਾਂ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਸਹੀ ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ ਹੱਦ ਵਿੱਚ ਝੂਠ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ "ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, "ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ" ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ :- "ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ - ਸੰਕਟਕਾਲੀਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਉਪਾਅ - ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ "ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ" (sic ਪੈਰਾ 47) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।

19. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਦਸ਼ੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੀਆਂ; ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੇ ਹੋਰ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਬਾਰੇ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

20. ਅਮੀਨਾ ਬੇਗਮ, "ਵਿਜੇ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ" ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਰਾ 32 ਕੱਢਿਆ:

---

8. (2023) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 587

9 (2011) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 244

10 (1975) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 198

"ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸਦਾ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਅਰਥ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਖ਼ਤਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦਾ ਕੇਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਨਾ ਆਵੇ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖੰਭ ਕੱਟਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਆਮ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਅਜਿਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸੇ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।" [ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ]

21. ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੰਗਠਿਤ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਉਸੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹੈ, ਇੱਕ ਨੈਟਵਰਕ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲਗਾਤਾਰ ਛਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ। ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ, ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਨ; ਜੋ ਕਿ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਖਲ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਉਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ; ਉਹ ਦੋਸ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਤਸਕਰੀ ਵਰਗੀਆਂ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

22. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ।

23. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ), ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜੋਈ ਕਿੱਟੀ ਜੋਸਫ਼ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਸਿਰਲੇਖ: ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ